

## **EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNTA PYYNNÖSTÄ LOISTO SETLEMENTTI LAUSUU ASIASTA KAA 6/2023 VP RIKKOMATON - KIELLETÄÄN EHEYTUSHOIDOT SEURAAVASTI:**

Loisto settlementti kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausuntoon asiassa. Loisto settlementti on pääkaupunkiseudulla toimiva nuorisoyhdistys, joka tavoittaa toiminnallaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia nuoria. Yhdistyksen toimintaa on esimerkiksi Tyttöjen Talo ja Poikien Talo -toiminta, seksuaaliterveys- ja väkivaltatyö ja kunniaan liittyvän väkivallan vastainen Sopa-työ. Näissä työmuodoissa kohdataan nuoria, jotka ovat joutuneet eheytykseen pyrkivän toiminnan kohteeksi.

***Loisto settlementti kannattaa kansalaisaloitteen ehdotusta lainvalmisteluun ryhtymisestä, jonka tavoitteena on kieltää hoidot, jotka tähtäävät seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen niin kutsuttuun "eheyttämiseen", eli seksuaalisuuden muuttamiseen heteroksi ja/tai sukupuolen muuttamista cissukupuoliseksi.***

### **LÄHTÖKOHTANA IHMISEN TERVE KASVU JA KEHITYS – SIIHEN VÄKIVALLOIN PUUTTUMISELLA AIHEUTETAAN TRAUMAATTINEN KOKEMUS, JOLLA ON PITKÄKESTOISET VAIKUTUKSET**

Eheyttämispyrkimykset ja "eheyttämishoidot" rikkovat ihmisoikeuksia ja seksuaalioikeuksia ja ovat pyrkimysten ja toimien kohteelle väkivaltaisia, täten aiheuttaen trauman, jolla on pitkäkestoisia ja vakavia vaikutuksia kokijan hyvinvointiin ja toimintakykyyn.

Nuoruus ja seksuaalisuuden ja sukupuolisuuden kehittyminen on haavoittuvaa aikaa. Nuoren terveen kasvun ja kehityksen kulmakivi on, että nuori kokee tulevaisuutensa hyväksytyksi sellaisena, kun on. Nuoruuteen kuuluu etsiminen ja epärointi omasta itsestä, seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetti mukaan lukien. Murrosiässä seksuaalinen identiteetti hakee suuntaansa ja nuori pohtii omaa "normaaliuttaan". Muuttuvan kehon ja seksuaalisten tunteiden hyväksymistä ja niistä nauttimista edistää läheisten arvostava ja hienovarainen tuki sekä intimiteetin kunnioittaminen. Nuorelle tulisi antaa kasvurauhaa ja tiedostaa, että seksuaalisuus ja sukupuoli on liikkeessä läpi elämän. Tähän ei tulisi puuttua väkivaltaisesti, pakottaen nuorta vallitsevien normien ja valtarakenteiden mukaisesti. Kun nuori saa tilaa elää itselleen ominaisella tavalla ja nauttia omasta seksuaalisuudesta ja sukupuolesta, hänestä kasvaa terve ja hyvinvoiva aikuinen.

### **EHEYTTÄMISHOITOJEN TAI SEN KALTAISEN TOIMINNAN KRIMINALISOINNIN PERUSTEET JA MAHDOLLISET HAAVOITTUVUUDET**

Seksuaalinen suuntautuminen tai sukupuoli-identiteetti eivät ole valintoja – vaan osa ihmisen perusolemusta, identiteettiä. Tätä ei voi eikä pidä muuttaa ulkopuolisen tahon toimesta millään tavalla. Tämän vuoksi seksuaalisen tai sukupuolisen suuntautumisen muutokseen pyrkivä toiminta tulee kieltää lailla. Lain säätämisessä olisi hyvä huomioida, että "eheyttämishoidot" ovat yleisiä erityisesti suljetuissa

yhteisöissä, kuten joissakin uskonnollisissa yhteisöissä, joissa yksilön valintoihin liittyy vahvasti yhteisön asettamat normit. Tällöin yksilöllä ei ole joko yhteisön asettamasta sisäistetystä käsityksestä toimia oletetulla tavalla tai yhteisön jäsenten aktiivisesti harjoittamasta painostuksesta johtuen tosiallisista mahdollisuutta kieltäytyä joko eheyttämistoiminnasta. Eheyttämishoidon sijaan yksilö voidaan myös painostaa tai pakottaa avioitumaan eri sukupuolta olevan henkilön kanssa. Tämän vuoksi eheyttämistoiminta sinällään tulisi olla kriminalisoitua niin, että eheyttämistoiminnan kohteen osallistumisella toimintaan ei tulisi olla merkitystä toiminnan rangaistavuuden näkökulmasta. Lainsäädännössä tulisi niin ikään huomioida eheyttämistoimintaan tai "hoitoon" lähettäminen Suomen ulkopuolelle, ja rangaista myös tästä toiminnasta tai pyrkimyksestä.

On myös tärkeä huomioida yhä edelleen yhteiskunnan eri tasoilla vaikuttavat valtasuhteet, jossa hetero/cis-oletukset normittavat ihmisten ajattelua, ja voivat näin vaikuttaa yksilön kohtaamiseen, kohteluun ja päätöksentekoon ihmisoikeuksien ja seksuaalioikeuksien vastaisesti.

*Loisto settlementin näkökulmasta millään uskonnollisella, kulttuurisella tai traditionaalisilla näkökulmilla ei tule voida perustella eheyttämishoitoja tai muuta ihmisen seksuaalisen suuntautumisen tai sukupuolisen identiteetin muuttamiseen tähtäävää toimintaa.*

## **EHEYTTÄMISHOITOJEN JA MUUN EHEYTTÄMISTOIMINNAN UHREILLE ON OSOITETTAVA TUKITOIMENPITEITÄ**

Koska omaan seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin kajoaminen on traumaattista, on lainsäätämisen ohella osoitettava tukea eheyttämistoimenpiteitä kohdanneille. Tuki voi olla jossain tapauksissa myös taloudellista, mutta sen ohella trauman käsittely edellyttää pääsääntöisesti yksilöpsykoterapiaa. Olisi hyvä, että psykoterapeuteille olisi tarjolla täydennyskoulutusta eheyttämishoidoista johtuvan trauman hoitoon ja hoito olisi Kela-korvauksen piirissä. Yksilöllisen tuen lisäksi tarvitaan vertaistukea, joka tukee henkilön toipumisprosessia. Tällaisia olisivat esimerkiksi asiaan perehtyneiden järjestöjen vertaistukiryhmät. Tukimuotoihin tulisi lähtökohtaisesti asettaa resursseja ja hyödyntää poikkisektoraalista osaamista.

## **AMMATTILAISTEN JA YHTEISÖJEN TIETOISUUDEN LISÄÄMINEN ENNALTAEHKÄISEVÄNÄ TEKIJÄNÄ**

Yhteiskunnassa vallitsee edelleen hetero- ja cis-normatiivinen kulttuuri, joka saattaa olla vaikuttamassa siihen, että seksuaalisuuttaan tai sukupuoltaan pohtivia kannustetaan normatiivien mukaiseen muutokseen. Ammattilaisten, erityisesti nuoria kohtaavien ammattilaisten, olisi tärkeä saada päivitettyä tietoa nuoren kasvusta ja kehityksestä, nuoren seksuaalisuuden kehittymisestä ja seksuaalisuuden ja sukupuolen moninaisuudesta, jotta nuoria kohtaavan aikuiset osaisivat kohdata nuoren häntä kunnioittaen; hänen pohdintansa, innostuneen kiinnostuksensa, epärointinsa ja hiljalleen muodostuvan identiteettinsä sensitiivisesti huomioiden. Tuomitsemalla tai ulossulkemalla nuoren hänelle tärkeimmästä lähipiiristä/yhteisöstä aiheutamme tilanteen, jossa nuori vääranlaiseksi ja ulossuljetuksi tulemisen kokemuksen ohella ajautuu hakemaan hyväksyntää toisaalta, joka saattaa olla haavoittuvassa asemassa olevalle nuorelle monin eri tavoin haitallinen.